

KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİMDE ENGELLER **Bir örnek çözümleme: Savulun Battal Gazi Geliyor**

Yard. Doç. Dr. Gürsel YAKTIL OĞUZ*

ÖZET

Bir iletişim sürecinde, bu süreci etkileyen bir kavram olarak “kültür” önem kazanmaktadır. Kültür ve iletişim arasındaki ilişki ele alındığında da “kültürlerarası iletişim” kavramı ön plana çıkmaktadır. Değişik kültürlerin ilişkide bulunmaya başladığı dönemlerden beri varolan “kültürlerarası iletişim”de bazı etkenler, engelleyiciler olarak, iletişim sürecini bozmaktadır. Bu çalışmada bu etkenlerin ne olduğu üzerinde durulacak ve örnek olarak seçilen filmde bunların uygulanması gösterilecektir.

GİRİŞ

İletişim bir süreç olduğu için, bu sürecin bir kısmı da içinde bulunulan kültürün etkisini anlamayı kapsar. Eğer kültür bizim iletişimimizi etkiliyorsa, bizim ilişkide bulunduğumuz diğer insanların da kültürlerinin onların iletişimlerini etkilemesi kaçınılmazdır. Değişik kültürlerin üyeleri arasındaki yanlış anlama olasılığı bu önemli bağlantı unutulduğu zaman olur ve artar.

Eğer bir insan bize çok yakınsa, onu oldukça iyi anlarız. Bunun tam tersi konumdaki bir insanla ilişkimiz daha farklıdır. Örneğin, bizim değerlerimizden daha farklı değerlere sahip olabilir, anlamadığımız bir iletişimde bulunabilir. Bu durumda iletişim yeni bir boyut kazanır. Bize yakın kişiyle iletişimde bulunurken deneyimlerimizle, kendi aramızda oluşturduğumuz bir dille ve diğer insanı tanımaktan kaynaklanan özgür bir yaklaşım içinde oluruz. Ancak değişik kültürden bir insanla kurduğumuz iletişimde kendimizi biraz yetersiz hissederiz. Çünkü kültürel farklılıklar bizim kesinliğimizi biraz karmaşıklaştırabilir ve bizi fiziksel olarak da rahatsız edecek bir belirsizlik üretebilir.

*Anadolu Üniversitesi, İletişim Bilimleri Fakültesi

Burada iletişim sürecini etkileyen bir unsur olarak “kültür” kavramı ön plana çıkıyor. Kültür bizim öğrendiğimiz ve paylaştığımız bir koddur. Öğrenme ve paylaşma iletişimi gerektirir. İletişim de kodlamayı ve sembolleri. Kısaca iletişim ve kültür ayrılamaz.

Kültür ile ilgili düşündüğümüz zaman, insanların yaşam biçimiyle ilgileniyoruz. Çünkü kültür bir yaşam biçimidir. İnsanlar kültürlerine uygun olarak düşünmeyi, hissetmeyi, inanmayı ve çalışmayı öğrenirler. Dil alışkanlıkları, arkadaşlık, yeme alışkanlıkları, iletişim pratikleri, sosyal etkinlikler, ekonomik ve politik etkinlikler ve teknoloji, hepsi kültürün örnekleridir. İnsanlar ne yapıyorlarsa, nasıl hareket ediyorlarsa, nasıl yaşayıp iletişimde bulunuyorlarsa bunlar hep kendi kültürlerinin fonksiyonlarıdır. Bilgiler, deneyimler, inançlar, değerler, anlamlar, hiyerarşi, din, zamanlama, roller, uzamsal ilişkiler, evren kavramı ve maddi objeler gibi unsurlar hep bir kültür içinde yer alır (Porter & Samovar, 1985).

Kültür ve iletişim arasındaki ilişkiyi ele aldığımızda kaçınılmaz olarak karşımıza çıkan kavram “kültürlerarası iletişim” kavramı. Jandt (1998, s. 459) kültürlerarası iletişimi “değişik kültürler, alt kültürler veya alt gruplar arası iletişim” olarak tanımlar. Kültürlerarası iletişim yeni bir kavram değil. Değişik kültürlerin ilişkide bulunmaya başladığı dönemlerden beri varolan birşey. Ancak sistematik olarak üzerinde yeni çalışılmaya başlanmış bir kavram

KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİMDE ENGELLER

Kültürlerarası iletişimde başarı bazı etkenlere bağlıdır. Bunlara dikkat edildiği, titizlik gösterildiği zaman başarılı bir iletişim sürecinde bulunuruz. Ancak bu başarıya ulaşmak için bazı engelleyicileri iyi tesbit edip, onların iletişim sürecindeki etkilerini en aza indirmek gerekmektedir. Jandt (1998) bu engelleri endişe, farklılıklar yerine benzerlikler üzerinde durmak, benmerkezcilik, stereotipler ve önyargı olarak ele almıştır. İlk engel yüksek endişedir. Ne beklediğini bilmemekten dolayı endişelendiğimiz zaman, sadece bu duygu üzerine odaklanmamız ve iletişim eylemi içine girmememiz doğaldır. Farklılıklar yerine benzerlikler üzerinde durmak ise ikinci engeldir. Kültürler arasında hep benzerlikleri varsayarak önemli farklılıkları kaçırma durumuna düşebiliriz. Yeni bir kültür hakkında hiçbir bilgimiz olmadığı zaman, hiçbir farklılık yokmuş hissine kapılırız. Oysa her kültür farklıdır ve bir ölçüde de tektir. Ters durumlar da bir engel teşkil edebilir. Çok fazla farklılıklar üzerinde durmak da kültürlerin paylaştığı önemli şeyleri kaçırmamıza neden olabilir. Benmerkezcilik de diğer kültürü kendi kültürünün standartlarını gözönünde bulundurarak negatif olarak yargılamadır. Bu durumda “bize”e karşı “onlar” düşüncesi oluşur. Bu kategoriler algılama üzerinde güçlü etkilere sahiptir. Benmerkezciliğin uç noktaları diğer

kültürleri tanımayı engeller ve bir reddetmeye neden olur. Stereotip ve önyargı ise kültürlerarası iletişimi engelleyen diğer etkenlerdir. Bu etkenler çalışmanın ana konusunu oluşturduğundan ayrı başlık altında ele alınacaktır.

Stereotip ve Önyargı

Stereotip ve önyargı kültürlerarası iletişim için kötü ve zararlı bir engeldir. Stereotip kavramı toplumbilimsel anlamda ilk olarak Walter Lippman tarafından kullanılmıştır. Lippman'a göre stereotipler, insanların dünyayı kavramak için kullandıkları "kafalarındaki resimler"dir. Lippman böyle bir tanımlamayı azınlık grup üyeleri, ötekiler hakkındaki yargılamaları tanımlamak için kullanmıştır. Bugün bu kavram herhangi bir grubun üyeleri hakkındaki yargılamaları içeren daha geniş bir alanı kapsar (aktaran Seiter, 1986; aktaran Jandt, 1998).

Stereotipler psikanalistlere göre kaygıyı azaltmaya yönelik savunma mekanizmaları, antropologlara göre sosyal öğrenmenin tortuları, sosyal psikologlara göre de sosyal ortamlarda daha az psikolojik çaba karşılığında yaşamayı sağlayan zihinsel süreçlerdir. Oluşturulan şematizasyonlar bireylere "şeyler" hakkında kabaca bir fikir verdiği ve kolayca tercihte bulunmasını sağladığı ölçüde oluşturulan stereotipler bir sosyal düzenleme sistemi oluştururlar (Bilgin, 1994, s. 180). Jandt (1998) da bu doğrultuda psikologların konu ile ilgili yorumuna değinir. Psikologlar bunu beynin tıpkı bazı şeyleri algılamada yaptığı hatalara benzeterek, diğer insanlar hakkındaki algılamada beynin yaptığı bir hata olarak belirtirler. Bilgi belirsiz olduğu zaman beyin sıklıkla yanlış sonuca ulaşır. Bizim gördüğümüz şey, görmeyi umduğumuz şeydir. Biz beklentilerimize uymayan bir bilgiyi reddedebiliriz. Barker (1997, s. 88) stereotiplerin, dünya ile bizim aramızda durduğunu ve bizim gerçeği görmemizi engellediğini söyler. Onlar bir cam levha gibidir. Işığı kırar ve bizim bazı şeyleri çarpık veya ters görmemizi sağlar.

Stereotipler hem pozitif hem de negatif özellikler gösterir. Stereotipleri herkes kullanır veya herkes hedef olabilir. Negatif bir stereotip bir birey veya grup için tehdit unsuru oluşturabilir. Ayrıca stereotiplerin çok fazla kullanılması iletişimi olumsuz yönde etkileyebilir.

Önyargı Klinberg tarafından "gerekli bilgi edinilmeden, herhangi bir konuda yetersiz hatta düşsel kanıtlara dayanılarak varılan yargı ya da kavram" olarak tanımlanmaktadır (aktaran Baysal, 1981, s. 24). Önyargı olumsuz değerlendirmeler barındırır; gruplararası bir olgudur. Önemli bir nokta da doğuştan gelmediği toplumun yapısından kaynaklanan bir olgu olduğudur. Jandt (1998)'a göre stereotipler negatif veya pozitif olurken, önyargı belirli bir gruba, ırka, dine veya

cinsel eğilime karşı bir nefret veya akıl almaz bir şüpheye karşılık gelir. Önyargılar dünyadaki her kültürde karşımıza çıkar.

Stereotip ve önyargının nedeni değişik kuramcılar tarafından ortaya atılmıştır. Kuramlar stereotip ve önyargının sosyo-kültürel nedenleri veya bireysel süreçlerde incelenmesi açısından farklılık göstermektedir. Bazı kuramlar stereotip ve önyargının açıklamasını toplumsal anlaşmazlığın (çatışma kuramı) veya toplumsallaşmanın (sosyal öğrenme kuramı) sonucu olarak yapar. Bazı kuramlar da da stereotip ve önyargıyı bireysel güdüler ve kişilik özellikleri veya bireyin bilgi sürecinin kapasitesinin sınırlılıkları ile açıklar (kavramsal yaklaşım) (Stroebe & Insko, 1989).

Stereotip ve önyargı iletişimde negatif etkilere sahiptir. Eğer bir stereotip çok yaygınsa insanlar onu gerçek zannedebilirler. Stereotiplemeye maruz kalan insan bile buna inanabilir. Önyargının çok ciddi etkileri olabilir. Ayrımcılığa ve nefrete yol açar. Sadece farklı bir gruba ait diye insanlara karşı bir düşmanlık oluşur (Jandt, 1998).

Stereotip ve önyargı medyada yoğun bir şekilde bulunur. Yazılı basında, televizyonda, sinemada karşımıza çıkar. Sinema tarihine baktığımız zaman her ülke sinemasını temsil eden filmlerde farklı gruplarla veya o ülkenin kendisiyle ilgili birçok stereotip ve önyargıyı barındırdığı görülmektedir. Bu stereotipler ve önyargılar o ülkenin kendi toplumsal-kültürel yapıları içinde değerlendirilmelidir. Yine bu doğrultuda “kafamızda oluşturulmak istenen resimler” söz konusudur. Bu resimler bir çerçeve çizmekte, dünyayı, çevremizi, diğer grupları algılamamızı yönlendirmekte ve gerçeğe aramıza girmektedir. Bu durum kültürlerarası iletişim boyutunda düşünüldüğünde bir engel, sınırlayıcı olarak karşımıza çıkmaktadır. Lull (2000, s. 27)'un fikrîsel imaj sistemlerini anlatırken verdiği örnek yukarıda anlatılanlara uygun bir yapı göstermektedir. Amerika yapımı filmlerde, Amerikan kültürü hakkında iyi duygular yaratmanın yolu olarak izleyici “yabancılar”ın kültürel yetersizlikleri ve gelişmemişliklerine gülmeye teşvik edilir. 1980’lerde de buna en sık olarak Ruslar hedef olmaktadır. Bu filmlerde bolca önyargı ve stereotipe rastlamak mümkündür. Örneğin Rocky IV filminde güçlü, adeleli bir Amerikalı ve karşısında adeta bir robota dönüştürülmüş bir Rus vardır. Yine bir başka bir filmde Ruslar akıllı olmalarına karşın yetersiz kimseler olarak tanıtılır.

Türk filmlerinde de bu tür örneklere rastlanmakla birlikte, özellikle tarihsel filmlerde yoğunluk görülür. Scognamilla ve Demirkan (1999) bu tür filmlerin bir kısmının fantazyanın en verimli türü ve çeşitlemesi olarak karşımıza çıktığını söylerler. Geniş yapım olanakları ve oyuncu kadrosu söz konusudur. Bu tür filmler genellikle aynı türdeki çizgi romanların uyarlaması ile ilk çıkışlarını yapmış ve 70’lerin sonlarına kadar hakimiyetlerini sürdürmüşlerdir. Karaoğlan, Kara Murat,

Battal Gazi, Malkoçoğlu, Tarkan vd. bu filmlerin kahramanlarıdır. Bu çalışmada amaç bu filmlerin özelliklerini betimlemek değildir; bu filmleri kültürlerarası iletişim boyutunda değerlendirmektir. Kültürlerarası iletişimde engelleyicileri düşündüğümüzde bu filmlerde çok fazla karşımıza çıktığını görmekteyiz. Bu engelleyicilerin -televizyonun emekleme döneminde olduğu bir dönemde seyircilerin boş vakit geçirme ve eğlence amacıyla sinemaya yöneldiği düşünüldüğünde- ne kadar önemli olduğu görülebilir.

SAVULUN BATTAL GAZİ GELİYOR

Filmin kısa öyküsü şöyledir: Battal Gazi yaşlandığı için kılıcını ve Malatya Serdarlığı'nı oğlu Seyit Battal'a bırakır. Bu durumu öğrenen Kara Şövalye Igor ve Azize Maria işbirliğine girerek serdarlığın bu döneminden faydalanıp Hıristiyanlaştırma sürecini başlatırlar. Bunun için ülkenin en güçlü Hıristiyan şövalyelerini bulurlar. Bunların yardımıyla her yeri yakıp, yıkarlar. Başta Battal Gazi'nin kızı olmak üzere tüm kadınlara tecavüz ederler ve Battal Gazi'yi yanlarına alıp köy köy dolaştırıp Hıristiyanlaştırma sürecine katkıda bulunmasını isterler. Battalgazi ve köylüler bunu reddederler. Karşı çıkan köylüler öldürülür. Battal Gazi'yi ise alıp Kızıl Kale'ye götürürler. Aslında bu Battal Gazi'nin oğlu Seyit Battal'ı yakalamak içindir. Doğal olarak Seyit Battal kızkardeşinin ve halkının intikamını almak ve babasını da kurtarmak için yalnız başına yola çıkar. Yolda yardım ettiği birkaç kişi de kendisine katılır. Bu sırada Azize Maria'nın yiğeni Alfonso, Kara Şövalye Igor'un kızkardeşi ile evlenmek üzere kaleye gelmektedir. İki evlenip Anadolu Krallığı'nın başına geçeceklerdir. Seyit Battal, Alfonso'nun yerine geçer ve birkaç adamıyla kaleye girer. Babasını kurtarmak için mücadeleye başlar. Sonunda bütün herkesi yener, babasını kurtarır ve başta Kara Şövalye Igor olmak üzere herkesten intikamını alır.

Filmin genelinde keskin çizgilerin, ayrımların olduğunu görmekteyiz. Çok fazla stereotipleme ve önyargıyı pekiştiren öğeye rastlanmaktadır. Kesin ve net çizgiler vardır. İyiler-kötüler, masumlar-gaddarlar. İyi ve masum tarafta Türkler ve Müslümanlar olarak "biz", kötü ve gaddar tarafta da Bizans ve Hıristiyanlar olarak "onlar" vardır. Diğer benzer filmlerde olduğu gibi "biz" ve "onlar" net bir şekilde ayrılmıştır. "Onlar" içinde iyi olan hemen hemen hiç yoktur. "İyi" olan da zaten Hıristiyan olarak kalmaz, Müslümanlığı seçer ya da Türkler'in himayesini gönüllü olarak kabul eder. "Onlar" için film boyunca yüklenen belli özellikler vardır. "acımasız", "ırz düşmanı", "katil", "kadınları kolay elde edilir", "güçsüz", "alkolik", "arkadan vuran", "zevke ve sefaya düşkün", "korkak" "hain" bunlardan bazılarıdır. Hepsi olumsuz nitelermelerdir. Olumlu nitelermeler ise "biz"e aittir: "dürüst", "güçlü", "namuslu", "mert", "vatansever", "dindar", "merhametli", "mücadeleci", "zeki" de bu gruba ait olanlardan bazılarıdır. İyi, iyidir; kötü de

kötü. Bu anlatılanlar filmin öykü hattı takip edildiğinde aşağıdaki örneklerle desteklenebilir.

Filmin ilk sahnelerinde Battal Gazi'nin serdarlığı oğluna bırakabilmesi için, onun gücünü ispat etmesini ister. Ancak bu güç olağanüstü bir biçimde gösterilir. Örneğin küçük bir halka içindeki delikten ok geçirmek, tek bir kılıç darbesiyle kalın bir ağacın gövdesini ikiye ayırmak gibi. Seyit Battal'ın bu gücü filmin devamında da görülecek, sadece bir iki kişinin yardımıyla, çoğunlukla tek başına, koskoca düşman ordusunu yenecektir. Düşman bir yumruk, bir kılıç darbesi ya da okla ölürken Seyit Battal ve babası Battal Gazi onlarca ok yemelerine, arkadan hançerlenmelerine ve aynı anda da dövüşmelerine rağmen dimdik ayakta kalacaklardır. Burada "biz" in ne kadar güçlü, "onlar" ın da ne kadar güçsüz olduğu gösterilmektedir. Ayrıca "onlar" ın, "biz" i yaralama ya da öldürme sahneleri hep arkadan vurma olayıdır. Bu da "onlar" ın ne kadar "hain", "kalles" olduklarını göstermektedir.

"Onlar" ın içlerinin kötülüğü dışlarına yansımıştır. Kara Şövalye'nin adamları siyah cüppeleri ile yaptıkları hareketleri destekler niteliktedir. Başlarındaki kukuletaları yüzlerinin çoğu kısmını kapatmıştır; hatları seçilemez. Bunu cellatlara benzetebiliriz. Onlar da infaz ettikleri kişilere yüzlerini göstermezler. Başkaları onların yüzlerini, kimliklerini net bir şekilde bilemez. Yine ülkenin her tarafından seçilen diğer şövalyelerin de görüntüleri çok iyi değildir. Hemen hepsi ilkel, kötü bakışlıdır. Tuhaf kıyafetler içindedirler. Azize Maria kutsal bir kimlik içindedir; din insanıdır; ama bu yüzüne, hareketlerine yansımamıştır. Rahibe kıyafeti vardır; ama Seyit Battal, babasını kurtarmak için onun boynundaki anahtar almaya niyetiyle ilişkiye girmek istediği zaman hemen elbisesini çıkarır ve içinden bambaşka, karşındakini tahrik edici bir kıyafet çıkar. Bu bir Hıristiyan din insanı olduğu için böyle nitelermeler çok rahat yapılmaktadır. Onun kadın olması da bunu engellemez. Aksine yine burada Hıristiyan kadın, bir din insanı da olsa kolay elde edilebilir. Burada namus kavramı devreye girmektedir. Bu tür kadın tiplerinin karşısında namusu herşeyden üstün olan, namusu için ölmesi, kendisini öldürmesi çok doğal olan Türk-Müslüman kadını vardır. Örneğin Battal Gazi'nin kızı babasının gözü önünde tecavüze uğrar. Filmin başından sonuna kadar bu tecavüz olayı halkın uğradığı zulümle bir tutulur. Battal Gazi ve oğlu Seyit Battal, hep iki şey için düşmanı öldürür, bunlardan birincisi halkın Hıristiyanlığı kabul etmedikleri için uğradıkları zulüm diğeri de Senem'in namusudur. Filmin başında Senem, Kara Şövalye ve adamları tarafından tecavüz edildikten sonra çarını gerilir, Seyit Battal köye döndükten sonra kızkardeşini bu durumda görünce çok kötü olur. Kızkardeşi, onu öldürmesini, çünkü kirlendiğini söyler. Seyit Battal ikilemde kalır. Ama kızkardeşi onu bu ikilemden kurtarır ve kendisini öldürür. Onun bu davranışı karşısında Hıristiyan kadının, bir rahibe de olsa, namus kavramı yoktur. Böyle bir durumda iffetini koruyan Hıristiyan bir kadın da sonradan

Müslüman olur ve Türkler'e yardım eder. Namus Türkler'in ve Müslümanlar'ın en hassas noktalarından biridir. Karşı tarafın tecavüz olayı onlara yüklenen olumsuz nitelermeleri hızlandırır. Bunu kuvvetlendiren cümleler de vardır. Örneğin Kara Şövalye, Battal Gazi'nin kızına tecavüz ettikten sonra şöyle der: "Kızımın ırzına geçtiğimiz gibi bütün Müslüman kızlarının da ırzına geçeceğiz Battal Gazi. Yazık ki oğlun burada değil" der ve kötü kötü gülerken olayı daha da kötü bir tarafa çeker. Gülme olayı karşı tarafın en belirgin davranışlarından biridir. İnsanları öldürürken, tecavüz ederken, işkence yaparken hep gülerler. Battal Gazi'yi atın arkasına bağlayıp sürüklerler, yine gülerler. Bu onların kötü olarak nitelenmelerini daha da kuvvetlendirir. Kendi aralarında da namus kavramı çok zayıftır. Kutsal Şövalyelerden biri Kara Şövalye'nin kızkardeşi Izabella'ya tecavüz etmeye kalkar. Kızın namusunu yine Seyit Battal kurtarır. Kız o yüzden ona minnettar kalır ve aşık olur. Filmin sonlarına doğru da borcunu ve sevgisini Müslümanlığa geçerek ve cariyesi olmayı teklif ederek gösterir.

"Onlar"ın buldukları mekanlar da ürkütücüdür ve "onlar" için kutsal olan şeyler "biz"i rahatsız edecek şekilde düzenlenmiştir. Örneğin filmde kullanılan öğelerin başında haç gelmektedir. Şövalyelerin siyah kübbelerinin önünde bulunan haç çok büyüktür. İnsanın gözünü alır. Kaleye asılan tek bir haçtan oluşan bayrak göz alıcı büyüklüktedir. Kara Şövalye, Müslüman köylerde Hıristiyanlığı kabul ettirmek için Battal Gazi'yi de yanında dolaştırır. Amaç, elindeki haçı Battal Gazi'ye halkı önünde öptürmek ve Hıristiyanlığı kabul edişlerini kolaylaştırmaktır. Kara Şövalye'nin elindeki haç ürkütücü ve doğal olarak da tepki çekici büyüklüktedir. Kara Şövalye, Azize Maria ile konuşmak için kaleye girer. Buraya geldiği zaman fonda çalınan ilahiler ve manastır içindeki büyük haçın ürkütücülüğü sözkonusudur. Müslümanlar için kutsal yerlerde kötü şeyler konuşulmazken, Hıristiyanlar kutsal yerlerde kötü şeyler planlamaktadırlar. İyi olarak gösterilen ve daha sonra Müslümanlığı seçen bir papaz bir meyhanede oturmaktadır. O sırada Kara Şövalyenin adamları gelir ve "Anadolu'nun Hıristiyan buyruğuna girmesini kutluyoruz bugün" derler ve herkese şarap ısmarlarlar. Ancak papaz içmek istemez ve şövalyenin adamları ona zorla içirmeye çalışırlar. Bu karşı tarafın kendilerinden bir din adamına bile nasıl davrandığını göstermektedir. Ayrıca bir din adamının o tür bir yerde ne işinin olduğu da önemlidir. Bu tür nitelermeler diğer dini önemsizleştirmek, kötülemek için önemli ayrıntılardır. Diğer din ile ve bu dine inanlarla ilgili olumsuz nitelermeler daha ileri, Tanrı kavramı boyutunda gösterilir. Battal Gazi zindana atıldıktan sonra Kara Şövalye "Seni bu zindandan değil oğlun, Tanrı bile kurtaramaz" der. Çünkü yedi kapı vardır ve anahtarlar da yedi kutsal şövalyededir. Burada Tanrı karşısında kendileri vardır.

Benzeri diğer filmlerde olduğu gibi bu filmde de Müslümanlığı seçen Hıristiyanlar olduğu halde, Hıristiyanlığı seçen bir tek Müslüman yoktur. Müslümanlığı kabul eden papaz Seyit Battal'a "benim gibi bir papazı Hak dinine

kabul eder misin” der. Burada Hak dini önemli bir vurgulamadır. Yine Müslümanlığı seçen bu papaz iyi bir insan olarak gösterilmesine karşın başka bir papaz çok olumsuz özelliklere sahiptir ve bir din insanına yakışmayacak davranışlar içindedir. Ama bu davranışının verilme şekli bireysel değil, Hıristiyanlarla ilgili bir genelleme biçimindedir. Azize Maria’nın yiğeni Alfonso, kaleye gelirken yanında bir papaz da vardır. Alfonso papaza Hıristiyan aleminin en güzel kızıyla evleneceğini ama bir sorunu olduğunu çünkü bugüne kadar hiçbir kadınla birlikte olmadığını söyler. Papaz da bunun kolay olduğunu ve rastladığı ilk kadında erkekliliğini denemesini söyler. Daha sonra da yolda tesadüfen gördükleri bir kadını gösterir. Bunu bir din insanının teklif etmesi ona karşı olumsuz bir nitelemedir. Kadının daha sonra Alfonso tarafından öldürülmesi ve yine kadının hamile olması bu olumsuzluğu kuvvetlendirir. Tanrı, her zaman Müslümanın yanındadır. Seyit Battal, Kara Şövalye tarafından kör edildikten sonra bir yolunu bulup kaleden kaçır. Bir tepede Tanrı’ya dua eder “Tanrım bana yardım et, babamı kurtarmama yardım et”. O sırada üç güvercin gelir ve Seyit Battal’ın asasının üstüne konup Seyit Battal’a rehberlik eder ve daha sonraki sahnelerde de Seyit Battal’ın gözleri mucizevi bir şekilde açılır.

“Onlar”ın kötü olduğunu vurgulayan kilit cümlelerden birini Kara Şövalye söyler “Yıkın, yakın, öldürün”. Bu düşmanı tanımlayan özet bir cümledir.

SONUÇ

Yukarıda incelenen filmde elde edilen bulgulardan da anlaşılmaktadır ki, bir kültürlerarası iletişim ortamı, iletişimdeki görünmeyen duvarlar ve engeller tarafından kolaylıkla bir tuzağa dönüşebilir. Bu duvarları algılamak oldukça zor olmasına rağmen tasavvur edilemez değildir. Bunlardan kaçmak için tek çıkar yol onları görmeyi öğrenmek ve onlardan kaynaklanan iletişim hatalarından kaçınmaktır. Dünyada çok çeşitli ve fazla insan yaşamaktadır. Bu insanların hepsinin birbirine benzemesi mümkün değildir. İnsanlar değişik renklerde, inançlarda, fiziksel özelliklerde, farklı konumlarda olabilir. Kısacası bizden farklı birçok insan, kültür vardır. Bu farklılık, çeşitlilik, iletişimi engelleyici değil, birleştirici ve pozitif kullanıldığı zaman kültürlerarası iletişimde başarıdan söz edilebilir. Aksi takdirde hayali duvarlar her zaman karşımıza çıkacak ve bizi engelleyerek çıkış yollarımızı kapayacaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Barker, M. (1997). The lost world of stereotypes. In T. O'Sullivan & Y. Jewkers (Eds.), The media studies reader. NewYork, NY: Arnold.
- Baysal, A. C. (1981). Sosyal ve örgütsel psikolojide tutumlar. İstanbul: İ.Ü. İşletme Fakültesi Yayını.
- Bilgin, N. (1994). Sosyal bilimler kavşağında kimlik sorunu. İzmir: EgeYayıncılık.
- Jandt, F. E. (1998). Intercultural communication. Thousand Oaks, California: Sage.
- Lull, J. (2001). Medya, iletişim, kültür. Ankara: Vadi.
- Porter, R. E. & Samovar, L. A. (1985). Approaching intercultural communication. In L. A. Samovar & R. E. Porter (Eds.), Intercultural Communication: A Reader. (4th Edition), Belmont, California: Wodsworth.
- Scognamillo, G. ve Demirkan, M. (1999). Fantastik Türk Sineması. İstanbul: Kabalıcı.
- Seiter, E. (Spring, 1986). Stereotypes and the media. Journal of Communication. 2. (36).
- Stroebe, W. & Insko, C. A. (1989). Stereotype, prejudice and discrimination, changing conceptions in theory and research. In D. Bar-Tal, C. F. Groumann, A.W. Kruglanski & W. Stroebe (Eds.), Stereotyping and prejudice. NewYork: Springer-Verlag.